

18/ HYGIENA A PREVENCIA V CHOVE KONÍ

1/ Vo všeobecnosti sa choroby hospodárskych zvierat rozdeľujú do týchto skupín :

A/ nákazlivé / ZOONÓZY /, nenákazlivé / ZOOANTROPÓZY / a prenosné na človeka / INFEKČNÉ /

B/ nákazlivé / INFEKČNÉ /, nenákazlivé / NEINFEKČNÉ / a prenosné na človeka / ZOONÓZY, ZOOANTROPÓZY /

C/ nákazlivé / ZOONÓZY /, nenákazlivé / NEINFEKČNÉ / a prenosné na človeka / ZOOANTROPÓZY /

2/ Podľa rýchlosti priebehu ochorenia rozlišujeme choroby s dýchavým priebehom – chronické a

A/ veľmi rýchlym priebehom – perakútne, rýchlym priebehom – akútne

B/ veľmi rýchlym priebehom – akútne a rýchlym priebehom – perakútne

C/ veľmi rýchlym priebehom – zoonotické a rýchlym priebehom – zooantropologické

3/ Nachyľnosť na vznik ochorenia sa volá dizpozícia a schopnosť odolávať pôsobeniu patogénov sa volá :

A/ imunita / rekonvalescencia, rezistencia /

B/ imunita / inkubácia, rezistencia /

C/ imunita / rezistencia /

4/ Imunita môže byť :

A/ získaná vrodenným spôsobom

B/ vrodenná aktívnym spôsobom a získaná počas svojho života pasívnym spôsobom

C/ vrodenná a získaná počas života aktívnym a pasívnym spôsobom

5/ Medzi prostriedky na získanie imunity počas života zaradíme :

A/ aktívnym spôsobom pomocou vakcíny a pasívnym spôsobom pomocou séra

B/ aktívnym spôsobom pomocou séra a pasívnym spôsobom pomocou vakcíny

C/ aktívnym spôsobom pomocou dedičnosti a pasívnym spôsobom pomocou vakcíny

6/ Nákazlivá sila patogéna sa volá virulencia a súbor opatrení, ktorými sa snaží chovateľ predchádzať vzniku chorôb sa volá :

A/ prevencia / imunizácia /

B/ prevencia / rezistencia /

C/ prevencia / profylakcia /

7/ Do preventívnych opatrení, zo strany chovateľav, zaradíme tieto opatrenia :

A/ dezinfekcia, deratizácia – boj s hlodavami, dezinfekcia – boj s hmyzom

B/ dezinfekcia – boj s hmyzom, deratizácia – boj s hlodavcami a dezinfekcia

C/ deratizácia – boj s hlodavcami, dezinfekcia – boj s hmyzom a dezinfekcia – boj s neinfekčnými patogénmi

8/ Príčiny chorôb môžu byť v nedostatkoch v chovateľskom prostredí, kde ide hlavne o biologické príčiny. Do tejto skupiny zaradíme :

A/ vírusy, baktérie, vnútorné aktoparazity a vonkajšie endoparazity

B/ vírusy, baktérie, vnútorné endoparazity a vonkajšie ektoparazity

C/ vírusy, baktérie, vnútorné mezoparazity a vonkajšie myoparazity

9/ Na ustajnenie chorých alebo z choroby podozrivých zvierat a na dočasné ustajnenie dovezených zvierat slúžia :

A/ karanténne maštale a izolačné maštale

B/ izolačné a karanténne maštale

C/ rekonvalenčné a terapeutické maštale

10/ Škodlivý činiteľ sa volá patogén, liečba je terapia, stanovenie choroby je diagnóza a doba, ktorá uplynie od vstupu patogéna do prejavenia choroby navonok = symptómy sa volá :

A/ inkubačný interval

B/ inkubačná doba

C/ inkubácia

11/ Do skupiny základného vyšetrenia koňa patrí zistenie telesnej teploty, frekvencie dychu a tepu. Tieto tri vyšetrenia majú spoločný názov :

A/ TRIAS

B/ TROAS

C/ TREAS

12/ U zdravého dospelého koňa v kľude ide o nasledovné hodnoty. Telesná rektálna teplota 37,5 – 38 °C a .

A/ frekvencia dychu / počet dychov / = 8 – 16, frekvencia tepu = 28 - 40

B/ frekvencia dychu / počet dychov / = 28 – 40 a frekvencia tepu = 8 – 16

C/ frekvencia dychu / počet dychov / = 16 – 40 a frekvencia tepu = 8 - 28

13/ Najrozšírenejšia choroba v chove koní, ktorá vedie priebehu pár hodín k ohrozeniu jeho života sa volá :

A/ nepravá kolika

B/ pravá kolika

C/ nepravá kolikóza

14/Kôň má pri kolike bolesti a krčce rôzneho stupňa, díva smerom k bruchu, nekľudne prešľapuje, hrabe prednými nohami, zadnými kope smerom k bruchu, švihá chvostom, úporná chôdza + časté zástavky,:

A/ snaha líhať a váľať sa

B/ snaha líhať

C/ snaha líhať a váľať sa

15/ v pokročilom štádiu dochádza ku škripaniu zubov, triaška celého tela, pohyb do kruhu, dopredu v psychickom podráždení, netypické postoje pri silných bolestivých stavoch / napr. psovité sediaci postoj /spôsobené zmenami :

A/ dĺžky čriev, zúžením žalúdka

B/ polohy čriev, zúžením žalúdka

C/ polohy čriev, rozšírením žalúdka

16/ Do skupiny kolikových stavov patrí jednoduchá bolestivosť, plynatosť, zápcha / obštrukcia / = nepriechodnosť žalúdka a čriev. Polovicu úhynu koní na kolikové stavy spôsobuje :

A/ zauzlenie čriev / hernia /

B/ zauzlenie čriev / dislokácia /

C/ zauzlenie čriev / flexia /

17/ Pri kolikách, ktoré sú spôsobené zauzlením čriev, môže ísť o flexiu / ohnutie / okolo priečnej osi rôznych úsekov čreva, invagináciu / vsunutie / čriev do seba, hernie / prietrže – kýly / ,

A/ strangulácia = zaškrtenie čreva a torzia = pretočenie veľkého kolónu a slepého čreva

B/ strangulácia = pretočenie veľkého kolónu a slepého čreva a torzia = zaškrtenie čreva

C/ strangulácia = tromboembolická kolika a torzia = pretočenie veľkého kolónu a slepého čreva

18/ Do skupiny pravých kolík patrí aj náhle upchatie črevných tepien, jednou z hlavných príčin je vznik aneuryzmat, kedy sa časť trombu vplyvom skoku, pádu, nadmernej námahy a podobne uvoľní a následne upcháva cievu. Táto pravá kolika sa volá :

A/ Embólia mezenterálnej cievy

B/ Embólia mezenterálnej cievy / tromboembolická kolika /

C/ Tromboembolická kolika

19/ Do skupiny nepravých kolík patrí Paralytická myoglobínúria koní, ktorá sa aj volá :

A/ Čierna zástava kalenia

B/ Čierna zástava dýchania

C/ čierna zástava močenia

20/ Pri myoglobínúrii koní najčastejšie postihnuté sú veľmi pracovne zaťažené kone, náhly vznik, väčšinou po pracovnom kľude trvajúcim niekoľko dní a výdatnej výžive, začne silné potenie, zadné nohy sa podlamujú v kĺboch, nekoordinovaný pohyb svaly na zadnici sú tuhé, ale nebolestivé, niekedy nástup kolikových bolesti. Tento stav je spôsobený degeneráciou svalov v dôsledku prechodu farbiva vo svaloch, ktoré dokáže viazať kyslík. Farbivo sa volá :

A/ myoglobín

B/ hemoglobín

C/ albumín

21/ Infekčná choroba koní, pri ktorej má zviera pri akútnej forme vysokú horúčku, malátnosť, červené sliznice a chladné opuchliny, veľmi nápadná zvýšená činnosť srdca a to i pri najmenšom pohybe, v priebehu niekoľkých dní kôň výrazne chudne a spravidla uhynie. Choroba sa volá :

A/ Infekčná myoglobinúria koní

B/ Infekčná anémia koní

C/ Infekčná paralýza koní

22/ V prípade, keď čistíme kopyto kopytným háčikom a zistíme, že na ňom je prilepená čierna, mazľavá a zapáchajúca hmota ide o Infekčnú hnilobu :

A/ strelky

B/ rohového púzdra

C/ bielej čiary

23/ V prípade, že strelka vykazuje znova nepríjemný zápach a po jej postranných ryhách vyratá beľavá hmota ide o rakovinu :

A/ strelky

B/ rohového púzdra

C/ bielej čiary

24/ Choroba, ktorú spôsobuje krvný cudzopasník TRYPANOSONA, ktorý patrí medzi prvky sa volá :

A/ Infekčná bronchopneumónia

B/ Infekčná rinopneumonitída

C/ Žrebčia nákaza

25/ Krvný cudzopasník TRYPANOSONA spôsobí chorobné zmeny, ktoré prebiehajú v týchto etapách :

A/ kruhovito ohraničené kožné výrazky, nervové ochrnutie, opuchliny na pohlavných orgánoch

B/opuchliny na pohlavných orgánoch, kruhovito ohraničené kožné výrazky, nervové ochrnutie

C/ nervové ochrnutie, opuchliny na pohlavných orgánoch, kruhovito ohraničené kožné výrazky

26/ Infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje baktéria Taylorela equigenitalis a najčastejším spôsobom jej prenosu je prirodzené zapúšťanie kobýl. K infikovaniu môže dôjsť i umelou insemináciou, alebo infekciou po pôrode, či vaginálnom vyšetrení kobýl. Infikovaná kobyla prenesie chorobu na žrebca. Choroba sa volá :

A/ Infekčná metritída

B/ Infekčná bronchopneumónia

C/ Infekčná rinopneumonitída

27/ Baktéria Taylorela equigenitalis spôsobí v tele infikovanej kobyly :

A/ zápal tkaniva slizníc pošvy / endometrium /

B/ zápal tkaniva slizníc materice / endometrium /

C/ zápal tkaniva veľkých pyskov vulvy / endometrium /

28/ Zápal tkaniva slizníc sa symptomaticky prejaví už po 24 – 48 hodinách po zapašení. V tomto období nastáva :

A/ paralýza končatín koňa

B/ embólia pľúc

C/ šedý, zakalený a hlienovitý výtok z vulvových štrbín

29/ Choroba ktorá má tieto príznaky : kašeľ, zvýšená teplota – horúčka, tá môže prechodne ustúpiť a rýchlo vystúpi znova, zrýchlený a namáhavý dych, počet tepov je zvýšený, zapálené očné spojivky, zväčšené hrtanové miazgové uzliny, z nozdier vyteká sklovitý, neskôr s hlienom zmiešaný hnis. V pokročilom štádiu sa v pľúcach tvoria KAVERNY veľké ako päst' alebo dokonca veľké ako detská hlava, malátnosť, nezáujem o okolie, necicajú alebo len málo sa volá :

A/ Infekčná bronchopneumónia

B/ Infekčná rinopneumonitída

C/ Infekčná metritída

30/ Choroba, ktorá má tieto príznaky : asi o 18 - 60 dní po nakazení sa dostaví u kobýl náhle , bez predchádzajúcich chorobných príznakov , potrat . Potrat u nakazených kobýl prebieha rýchlo za silného potenia a miernych bolestí , obyčajne bez následkov . Nakazené kobyly potratia najčastejšie v 7 až 11 mesiaci . Zriedka v 3 a 6 mesiaci .Choroba sa volá :

A/ Infekčná bronchopneumónia

B/ Infekčná rinopneumonitída

C/ Infekčná metritída

ŠTUDIJNÝ MATERIÁL

Téma : KOLIKY

Pravé koliky

špecifické ochorenie tráviacej sústavy – pravé koliky, medzi najrozšírenejšie choroby koní, v priebehu pár hodín zdravý kôň v ohrození života

bolesti a kŕče rôzneho stupňa, díva smerom k bruchu, nekludne prešľapuje, hrabe prednými nohami, zadnými kope smerom k bruchu, švihá chvostom, úporná chôdza + časté zástavky, snaha líhať a váľať sa

v pokročilom štádiu dochádza ku škrípaniu zubov, triaška celého tela, pohyb do kruhu, dopredu v psychickom podráždení, netypické postoje pri silných bolestivých stavoch spôsobené zmenami polohy čriev, rozšírením žalúdka / napr. psovité sediaci postoj /

a/ JEDNODUCHÁ BOLESTIVOSŤ

- silné kolikové bolesti 5 – 10 minút, striedanie s obdobím kľudu, mierne zvýšená tepová a dýchacia frekvencia sa v období kľudu vracia k norme, odíde samé alebo po podaní spazmoanalgetík
- komplikácie následnou zmenou polohy čriev, vzácnejšie vytvorenie zátky v malom kolóne

b/ PLYNATOSŤ

- pri náhlej zmene diéty, mierne rozťahnutie slepého čreva a kolónu, peristaltika najprv zvýšená- v oblasti slepého čreva počuť kovové zvonivé šelesty, postupným zaplnením hrubého čreva slabnú až zaniknú
- ak je súčasne postihnuté tenké aj hrubé črevo = zarovnanie slabínových jamiek a bolesť sa zvyšuje, zhoršenie pľúcnej ventilácie, zaťaženie obehového systému, tep nad 80 a viac

c/ ČREVNÁ ZÁPCHA

- obštrukcia / nepriechodnosť / žalúdka a tenkého čreva, frekvencia kŕčovitých stavov neklesá, skôr naopak / stredná až intenzívna kolika
- menej intenzívna pri hrubom čreve, spôsobená obstipátom / zápchou / , pozvoľný priebeh, začiatok obštrukcie unikne, kôň prijíma menej krmiva až dôjde k anorexii – neprijíma krmivo vôbec
- pri obštrukcii kolónu malé množstvo drobných a suchých výkalov, pokrytých hlienom, pri obštrukcii slepého čreva je kalenie tiež sporadické, trus je však suchší, bolesti niekoľko dní až týždňov, v ampule konečníka malé množstvo riedkych výkalov alebo vôbec nie

d/ DISLOKÁCIA / ZAUZLENIE ČRIEV /

- zmena polohy do tejto kategórie koliky spôsobujúce polovicu úhynu koní na kolikové ochorenia
- **torzia** / pretočenie / = veľkého kolónu a slepého čreva, **volvulus** / zauzlenie / tenkého čreva alebo malého kolónu, **flexia** / ohnutie / okolo priečnej osi rôznych úsekov čreva, **strangulácia** / zaškrtenie / čreva, **invaginácia** / vsunutie / čriev do seba, **hernie** / prietrže – kýly /
- rýchly nástup intenzívnych a stále pretrvávajúcich kolikových bolesti, rýchly vzostup tepovej frekvencie = 80 a viac, črevná peristaltika zrýchlená, neskôr až zastavená, pomaly rozvoj plynatosti + komplikácie v cirkulačnom systéme

e/ EMBÓLIA MEZENTERIÁLNEJ CIEVY / Tromboembolická kolika / embólia = upchatie cievy, trombóza = chorobný vznik krvnej zrazeniny v srdci, cievach /

- náhle upchatie črevných tepien, jednou z hlavných príčin je vznik aneuryzmat, kedy sa časť trombu vplyvom skoku, pádu, nadmernej námahy a podobne uvoľní a následne upchá cievu
- postupne sa rozvíja dehydratácia, ktorá sa prejavuje kolikovými bolesťami

NEPRAVÉ KOLIKY

Obdobné príznaky kolikových bolesti môže spôsobiť ochorenie močovej sústavy- obličiek, pobrušnice a zápalové zmeny pečene.

ČIERNA ZÁSTAVA MOČENIA / Paralytická myoglobinúria koní /

- akútne ochorenie koní s príznakmi degenerácie svalov a prechodom myoglobínu do krvi / farbivo obsiahnuté vo svaloch a viažuce kyslík /
- najčastejšie postihnuté sú veľmi pracovne zaťažené kone, náhly vznik, väčšinou po pracovnom kľude trvajúcom niekoľko dní a výdatnej výžive
- začne silné potenie, zadné nohy sa podlamujú v kĺboch, nekoordinovaný pohyb
- svaly na zadnici sú tuhé, ale nebolestivé, niekedy nástup kolikových bolesti
- tmavý moč, kávovo hnedý až tmavočervený
- prognóza vyliečenia je dubiózna / neistá /, včasnosť liečby a kľud koňa

<http://equitv.cz/video/Koliky-a-jejich-priciny.html>

<http://www.youtube.com/watch?v=E5lmXHRnxM4>

https://www.youtube.com/watch?v=HQe_xaG_mxI

Pri optimálnej krmnej techniky patria i tieto zásady správneho kŕmenia:

1. Zabezpečiť dostatočné množstvo objemového krmiva (seno)
2. Kŕmiť každý deň v rovnakom čase
3. Kŕmiť menej a častejšie
4. Prechod na iný druh krmiva prevádzať postupne

5. Koňom chovaným v stajňach poskytnúť denne pastvu alebo výbeh
6. Vodu podávať pred kŕmením a zaistiť dostatok čerstvej vody počas celého dňa pri teplote 10 - 12o C. Denná potreba vody pre koňa je 5 % z jeho živej hmotnosti
7. Kŕmiť iba čisté a dobré krmiva
8. Nepoužívať kone k jazdeniu ihneď po kŕmení, najskôr po 75 minútach, aby mali dostatok času zažívať
9. Kŕmiť podľa výkonnosti s prihliadnutím k jeho typu, veku, kondícií a zdravotnému stavu

Téma : INFEKČNÁ BRONCHOPNEUMÓNIA

- veľmi nákazlivé ochorenie, ktoré sa vyskytuje pri cicajúcich a i starších žriebätách najmä do veku 5 mesiacov / ale aj pri starších /
- horné dýchacie cesty a rozširuje sa aj do pľúc
- postihuje rovnako hlavne žriebäta narodené na jar i na jeseň
- zvýšené riziko = nedostatok vitamínu A, nedostatočná výživa, zamorené škrkavkami a inými parazitmi, nevyhovujúce ustajnenie, hlavne po stránke maštalnej mikroklímy
- kvapôčková nákaza, krmivo, náradie + ošetrovatelia
- kašeľ, zvýšená teplota – horúčka, tá môže prechodne ustúpiť a rýchlo vystúpi znova, zrýchlený a namáhavý dych, počet tepov je zvýšený, zapálené očné spojivky, zväčšené hrtanové miazgové uzliny, z nozdier vyteká sklovitý, neskôr s hlienom zmiešaný hnis. V pokročilom štádiu sa v pľúcach tvoria KAVERNY veľké ako päť alebo dokonca veľké ako detská hlava
- malátnosť, nezájum o okolie, necicajú alebo len málo
- akútny, subakútny a chronický priebeh
- úspešnosť liečby závisí od štádia diagnostikovania choroby, po vyliečení riziko následkov na pľúcach – plnokrvníky : zníženie výkonnosti na dostihovej dráhe
- terapia širospektrálnymi antibiotikami : penicilín v kombinácii so streptomycínom, tetracyklín
- pre prevenciu a podporu liečby aromatický rastlinný olej v mikroemulzii Hippo Veyxin® 830 Pulmo pre kones chorobami dýchacích ciest
- v minulosti straty žriebät bronchopneumóniou 70 % , dnes pri včasnom zákroku 5 %
- prevencia : správna výživa žrebných kobýl s dostatkom vitamínu A, minerálne látky, základné živiny / zelené krmivo, paša /, ochrana žriebät pred prechladnutím, zamorením škrkavkami / počas svojho vývoja prenikajú do pľúc, poškodzujú pľúcne tkanivo – ľahšie prístupné pre patogénne pôsobenie vírusu

Téma : Žrebčia nákaza

Pôvodcom choroby je krvný cudzopasník Trypanosona . Táto choroba sa obyčajne pri pohlavnom styku koní prenáša na sliznicu pohlavných ústrojov . Šíri sa aj napr . muchami , čist. prostriedkymi a pod .

Príznaky : Prvé príznaky sa ukážu asi o 2 - 4 týždne po nakazení . Priebeh choroby má tri obdobia :
opuchliny na pohlavných ústrojoch
kruhovito ohraničené kožné vyrážky
nervové ochrnutie

Choroba prebieha pomaly a trvá niekoľko mesiacov až rokov . U kobýl opuchnú vonkajšie pohlav . ústroje a vyteká z nich hnisavý hlien . Na pošvovej sliznice sa objavia drobné pľuzgiere a vrede . Pozorujeme časté nútenie močiť , čo je dosť bolestivé .Aj žrebcom opuchnú pohlavné ústroje čo je tiež bolestivé a mávajú výtok z močovej rúry . Neskoršie sa u kobýl a žrebcom objavia biele (bezpigmentové)

škvrny v rôznej veľkosti a tvaru . V druhom období sa objavujú na koži (po celom tele)okrúhle , ostro ohraničené vyrážky , veľké priemere 4 - 8 cm . Trvajú len 1 - 2 dni a náhle sa stratia bez následkov .ďalej pozorujeme časté svrbenie a veľkú citlivosť kože . Celkový stav koní sa v tomto období zhoršuje . Slabnu a chudnú i napriek tomu že majú chuť do žrania . V treťom období sa dostavuje rozsiahle ochrnutie nervov , slabosť , krívanie , silné chudnutie , úbytok telesných síl a končí uhytním .

Liečenie : Na zistenie tejto choroby zavoláme veterinára . Veterinár dá podrobné pokyny ako treba zaobchádzať a zabrániť šíreniu .

Ochranné opatrenia :

Nakazené alebo podozrivé kone nesmieme pripúšťať

Všetky 1 - ročné žrebce sa musia povinne vykastrovať

Zdrav . stav koní má často kontrolovať a preverovať aj krvnými skúškami vo veterinárnom ústave .

Hniloba střelky

Hniloba střelky je velice častým slovem pro ty, kteří se pravidelně točí okolo koní. Je to jedno z nejběžnějších onemocnění koňského kopyta. Ví však někdo, co to vlastně hniloba střelky je? Jak ji léčit nebo, ještě lépe, co dělat, aby se n kopytech vůbec neobjevila?

Hniloba postihuje především střelku (nikoli střel, to je onen klínovitý útvar na chodidlové ploše kopyta) a její střední a případně i postranní rýhy. Onemocnění poznáme podle toho, že tyto struktury změkknou. Když vybíráme kopyto, na kopytním háčku nám ulpí černá, mazlavá a charakteristicky páchnoucí hmota. Střel nebo jeho část začne pomalu degenerovat, měkne a praská, následkem podráždění může na některých místech rohovina přerůstat. V lehčích případech jsou postižené pouze povrchové vrstvy střelky, v těžších případech (když se hniloba nezačne včas léčit) se může onemocnění rozšířit i do hlubších tkání a okonce může dojít k rozpadu střelky, jejímu zakrnění a zúžení celého kopyta. Koně, u kterých hniloba postihla pouze povrchové, necitlivé vrstvy střelky, obvykle nekulhají. Už tehdy je však třeba hnilobupřeléčit, protože se může rozšířit do citlivých tkání střelky, což koně dost bolí a začnou kulhat.

Příčiny vzniku hniloby

Příčiny vzniku hniloby nejsou zcela objasněné, většinou je však odborníci vidí v působení vnějších vlivů na rohovinu střelu, především v nečistotě, v mechanickém poškození střelu a v infekci.

Předpokládá se, že toto onemocnění způsobují bakterie, anaerobní *Clostridium sporogenes*, která se společně s bakterií *Escherichia coli* schopná rozrušovat rohovinu.

Hniloba střelky se většinou dává do souvislosti se špatnou péčí o kopyta. Lze se s ní setkat u koní, kteří delší dobu stojí ve výběhu nebo ve stáji, kde je na podlaze mokrá hnůj. Často stačí, že se koním nevybírají pravidelně kopyta. Na druhé straně se toto onemocnění může objevit i u koně, který nikdy v hnoji nestál. V těchto případech mají koně vrozenou (nebo získanou) příliš hlubokou střední střelkovou rýhu, kde se udržuje vlhkost a nečistoty. Další příčinou vzniku hniloby jsou podkovy s vložkou, která překrývá střelku. Taková vložka je dobrá k tomu, aby chránila kopyta před otláčením v kamenitém terénu nebo aby tlumila nárazy kopyt o tvrdý povrch silnic. Na druhé straně však úplně znemožňuje vyčistit kopyto. Výsledek je ten, že se mezi kopyto a vložku dostane sláma, hobliny, prach a především vlhkost, které tam zůstanou po dobu šesti až osmi týdnů - než se kůň překove. A právě dlouhodobé působení vlhkosti a špíny vytvoří příhodné prostředí pro bakterie, které způsobí vznik hniloby.

Určitě však na rozvoj onemocnění mají vliv i vnitřní faktory organismu, protože hniloba se u různých koní léčí různě "obtížně". Na druhé straně bude záviset na kvalitě rohoviny kopyta, do jaké míry ji nepříznivé podmínky prostředí mohou narušit. Obecně lze říci, že hnilobou střelky jsou ohroženi právě ti koně, kteří stojí nebo se pohybují ve vlhkém prostředí, i když jsou výjimky, kdy je touto nemocí postižen kůň v dobrých podmínkách s dobře tvarovanými kopyty.

Jak se vyhnout hnilobě střelky?

Návod je velice jednoduchý - udržovat kopyta koně v čistotě a suchu. Pokaždé, když koně před ježděním ošetřujeme, je nutné u vyčistit kopyta. Nastačí zbavit nečistot jen chodidlovou plochu, ale i střelku a její rýhy. Tak se lze do jisté míry vyvarovat hniloby, ale zároveň také zjistíme, jestli je kopyto v pořádku - může tam být kamínek nebo zapíchnutý hřebík. Je nutné, aby kůň stál v suché a čisté podestýlce a aby ani výběh nebyl promočený a znečištěný trusem.

Důležitá je i správná a pravidelná korektura kopyt a podkování!

Co je třeba udělat při prvních příznacích tohoto onemocnění?

V první řadě vyčisti kopyto. Snaž se odstranit co nejvíce měkké, černé hmoty z postižených míst. Potom kopyto řádně vysuš. Ideální je pozvat kováře, který kopytním nožem opatrně odstraní změněnou rohovinu. Existuje spousta komerčních přípravků, které slouží k vysušení kopyta a jeho dezinfekci. Dříve se používala různá stringencia a dezinficiencia (například dřevitý dehet, modrá skalice, formaldehyd). Jejich účinek býval rychlý a

dobry, ale hrozilo zde nebezpečí, především při opakovaném nebo dlouhodobějším či "preventivním" používání, že tyto přípravky příliš vysušily a narušily rohovinu a tím ji naopak učinily citlivější na další vlivy a hlavně na infekci bakteriemi. Například dřevitý dehet je navíc nebezpečný rakovinotvorným účinkem pokud se dostane na kůži či jinou živou tkáň.

Prováděly se různé pokusy na téma: jak chemikálie, používané běžně k léčbě a prevenci hniloby či jiných infekcí kopyt a paznehtů, ovlivňují kvalitu již narostlé rohoviny. Sledovalo se konkrétně působení 2% roztoku formaldehydu ve vodě, 5% roztoku modré skalice ve vodě a bahna. Obecně byla více postižena nekvalitní rohovina, dále rohovina patek a střelky (kvalitní rohovina kopytní stěny odolávala nejlépe). Roztok formaldehydu příliš neovlivnil propustnost rohoviny, avšak způsobil četné drobné prasklinky v rohovině, rovnoběžné s povrchem kopyta. Už za 48 hodin způsobil formaldehyd praskliny o délce až 11mm! Formaldehyd totiž reaguje s molekulami bílkovin v rohovině kopyta a způsobuje, že rohovina je sice tvrdší, ale zato křehčí (snadněji praská). Propustnost rohoviny neovlivňuje, protože nereaguje s molekulami tuků v rohovině. Roztok modré skalice už za 24 hodin pronikl skrze celou rohovinu patek a chodidla, a to v mezirourkovém prostoru. Nedošlo k popraskání rohoviny, ale k ovlivnění její propustnosti, protože soli mědi (takže i skalice) reagují s molekulami tuků a mění jejich vlastnosti - kopyto vysušují. Bahno jen málo změnilo propustnost kvalitní rohoviny ani nezpůsobilo její popraskání (trpěly opět nejvíce patky), poškodilo však rohovinu nekvalitní.

Je jasné, že narušení rohoviny kopyta, její struktury, pružnosti a propustnosti, ovlivní také její odolnost proti infekcím. Narušená, vysušená a rozpraskaná rohovina bude mnohem náchylnější na hnilobu. Takže i "poctivá" léčba ne příliš vhodnými přípravky může mít právě opačný účinek.

Na základě podobných výzkumů se dnes upřednostňují k léčbě hniloby střelu jiné léky: takzvaná krustika. K nim patří přípravky s jódem (např. 10% jódéter) nebo metylénová modř. Další možnostmi jsou Kubatol Pix, Lotagen konc., Aureomycina. Před aplikací jakéhokoli přípravku je třeba rohovinu kopyta vždy důkladně očistit.

Většina z uvedených látek jsou velice silné chemikálie, které obecně dráždí tkáň a nesmí se dostat na korunku nebo na kůži spěnky.

Když hniloba za několik dní (2-3) neustoupí, je třeba zavolat veterináře, který zvolí jinou metodu léčby. Pokud jsou postižené hlubší vrstvy a dojde k zakrnění střelky, dá se použít zámková podkova, která ji na nějaký čas nahradí a podpoří její růst. Veterinář zároveň rozhodne, jak se bude kopyto dále léčit. Je také možné, že se nejedná o hnilobu, ale o úplně jiné onemocnění kopyta.

Podobá se hnilobě: Rakovina kopyt

Je to onemocnění kopyta, které si lze splést s hnilobou. Je docela možné, že právě v případě, kdy se do několika dnů nepodaří vyléčit "hnilobu", se jedná o rakovinu kopyt. A tady je třeba ihned zavolat veterináře, protože toto onemocnění je mnohem závažnější.

Rakovina je, na rozdíl od hniloby, onemocnění hypertrofické a odborným názvem se označuje jako *pododermatitis verrucosa chronica* (tedy zánět).

Obě onemocnění - hniloba i rakovina - postihují zpočátku oblast střelky. Podobně jako hniloba se rakovina kopyt projevuje nepříjemným zápachem (často však mnohem silnějším). Rozdíl mezi těmito dvěma nemocemi

je v tom, že při rakovině kopyt nedochází k rozpadu stříelky a jejího okolí, ale naopak k jejímu nadměrnému bujení (profilaci).

Ze stříelky a jejich postranních rýh začne vyrůstat prstům podobná bělavá hmota a stříelka za chvíli vypadá jako květák. Tato hmota je měkká, po sebemenším poranění silně krvácí a hlavně je velice citlivá, takže kůň při pohybu kulhá. Pokud se rakovina nezačne ihned léčit, může se velice rychle rozrůst a úplně deformovat kopyto.

Příčiny rakoviny kopyt nejsou známy. Ačkoli zde často dochází k infekci, nebylo dokázáno, že by ji způsobovaly bakterie. Velkou roli, jako u hniloby, tu také hrají špatné hygienické podmínky ve stáji nebo ve výběhu.

Léčba rakoviny kopyt je úplně jiná než léčba hniloby (a musí jí stanovit a provádět veterinář), proto je dobré co nejdříve zjistit, jakým onemocněním je kopyto vlastně postiženo. Při rakovině kopyt je nutno odstranit abnormální tkáň, často je k tomu třeba koně sledovat nebo dokonce úplně uspat, protože mohou být změněné i hlouběji uložené vrstvy stříelky, které jsou citlivé a jejich odstranění je bolestivé. Po odstranění změněných tkání se na postižená místa dávají silná antibiotika a jodové preparáty nebo Lotagen. Na kopyto se potom dává tlakový obvaz, protože je důležité, aby bylo po celou dobu léčby udržováno v suchu a čistotě. stálý tlak na stříelku brání jejímu nadměrnému bujení. Často pomůže také injekční podávání antibiotik.

Rakovina se někdy hojí velice špatně, může se stát, že se musí několikrát změnit způsob léčby, než začne být účinná. Je-li postižené jedno kopyto, zahojí se (v lepším případě) za několik týdnů, je-li však postiženo více kopyt současně, musí se léčit jedno za druhým a hojení se pak protáhne až na 2-3 měsíce.

Takže:

Prvním, co můžeš pro zdraví kopyt svého koně udělat, je pravidelné odklizení hnoje a vlhkých míst z boxu, úpravavýběhů a pastvin a poctivé vybírání a čištění stříelky.

Když při čištění kopyt zjistíš, že chodidlo nebo stříelka není v pořádku, páchne, je rozbředlé, bolestivé nebo se olupuje, je vždy dobré zavolat veterináře. Pokud se onemocnění nezačalo léčit včas, může být stříelka natolik postižená, že nebude dlouho schopná vykonávat svoji funkci. Léčba se pak protáhne na několik týdnů až měsíců a to znamená, že po celou tuto dobu nemůžeš s koněm pracovat.

Rektální teplota

Hříbata 1 - 14 dnů stará	38,8 - 39,8°C
Hříbata 1 - 4 roky	37,5 - 38,5°C
Dospělí koně	37,5 - 38,0°C

Počet dechů v klidu

Hříbata 1 - 14 dnů	18 - 26
Hříbata 1 - 4 roky	14 - 18
Dospělí koně	8 - 16

Počet tepů v klidu

Hříbata 1 - 2 dny 100 - 120

Hříbata 14 dnů 80 - 90

Hříbata 3 - 6 měsíců 64 - 76

Hříbata 6 - 12 měsíců 48 - 72

Hříbata 1 - 2 roky 40 - 56

28 - 40

Dospělí koně Zdroj:
<http://nemocikoni.nepise.cz/10632-trias-koni.html>